Για τη Μνήμη και για την Λήθη

Γράφει η Πέρσα Κουμούτση //

Καζούο Ισιγκούρου, «Ο Θαμμένος Γίγαντας», μετ. Αργυρώ Μαντόγλου, εκδόσεις Ψυχογιός

Ο ανατρεπτικός Ιάπωνας συγγραφέας Καζούο Ισιγκούρου επιστρέφει με ένα καινούριο βιβλίο που πατάει γερά στα 'χωράφια' της λογοτεχνίας του φανταστικού, ενώ αρκετά σημεία του παραπέμπουν στην τριλογία του Τόλκιν. Επιστρατεύοντας ένα παλιό μύθο και πάμπολλα παραμυθητικά στοιχεία, αφηγείται μια ιστορία φθοράς και αναγέννησης, ψυχικού θανάτου αλλά και ανάστασης, όπως επίσης αποτελεί και μια αλληγορία για τη δύναμη της αγάπης, την καλοσύνη και την αφοσίωσης μας στον σκοπό μας, εφόσον αυτός είναι θεμιτός και δίκαιος- πάντα βέβαια με το δικό του μοναδικό και ευφάνταστο τρόπο.

Η ιστορία του αυτή τη φορά εκτυλίσσεται στη μεσαιωνική Βρετανία την εποχής του βασιλιά Αρθούρου, αμέσως μετά το θάνατό του, όταν το αλλοτινά ένδοξο Βασίλειό του βρίσκεται πια σε απόλυτη παρακμή. Ενώ κεντρικός άξονας του 'μύθου' είναι η περιπέτεια ενός ηλικιωμένου ζευγαριού, του Άξλ και της Μπιατρίς που αποφασίζουν να πραγματοποιήσουν ένα μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι προκειμένου να βρουν τον εξαφανισμένο τους γιο, ο οποίος, ωστόσο, δεν έχει αφήσει σημαντικά ίχνη πίσω του. Στη διάρκεια αυτής της παράδοξης και επικίνδυνης διαδρομής που βρίθει απροσδόκητων συμβάντων και καταιγιστικής δράσης το ζευγάρι έρχεται αντιμέτωπο με περίεργα πλάσματα, ανεξήγητα φαινόμενα, ξωτικά, στοιχειά και δράκους, αλλά συγχρόνως αποκτά πολύτιμους συνοδοιπόρους. Ανάμεσα σε αυτούς και ένας ξεπεσμένος Ιππότης της στρογγυλής τραπέζης που περιπλανιέται στις ερημιές, χωρίς συγκεκριμένο σκοπό ή προορισμό

και ένα μικρό δωδεκάχρονο αγόρι που φέρει τραύμα από δαγκωματιά δράκου. Ο Αξλ και η Μπέατρις τον παίρνουν υπό την προστασία τους και μαζί με τον ηλικιωμένο και γραφικό ιππότη συνεχίζουν το ταξίδι της αναζήτησης. Οι τέσσερεις διασχίζουν άνυδρες και συχνά αφύσικες εκτάσεις γης, παράξενα χωριά, στοιχειωμένα κάστρα και καταραμένα μοναστήρια. Οι εκπλήξεις διαδέχονται η μια την άλλη και οι ήρωες της ιστορίας πασχίζουν να αποκωδικοποιήσουν τα μυστήρια που συναντούν στο διάβα τους. Αλλά το κυρίαρχο 'μυστηριακό' στοιχείο στην ιστορία μας είναι μια πυκνή ομίχλη που σκεπάζει ασφυκτικά τη χώρα του «Θαμμένου Γίγαντα» από τη μια άκρη στη άκρη 'προσβάλλοντας' τη συμπεριφορά και τις συνειδήσεις των κατοίκων.

Όπως μαθαίνουμε έπειτα, η ομίχλη αυτή που οφείλεται στη βαριά ανάσα μιας δράκαινας, δεν επιτρέπει στους κατοίκους να θυμούνται το παρελθόν, επιβάλλοντάς τους κατά αυτόν τον τρόπο να ζουν σε ένα είδος ληθαργικής κατάστασης, μια κατάσταση αμνημοσύνης και άρνησης, που όμως οι κάτοικοι την ενστερνίζονται αδιαμαρτύρητα, καθώς τους βοηθά να ξεχνούν ό,τι κακό και θλιβερό έχει προηγηθεί. Η απώλεια αυτή της μνήμης που εκδηλώνεται στο μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού προκαλεί παράξενα αισθήματα και συμπεριφορές που δυσχεραίνουν το έργο των πρωταγωνιστών. Ανιχνεύονται, βέβαια, ψήγματα μνήμης ανάμεσα σε κάποιους από τους κατοίκους, αλλά είναι τόσο ακαθόριστα και συγκεχυμένα που θολώνουν ακόμη περισσότερο τον ήδη σκοτεινό και ομιχλώδες κόσμο τους, τον οποίο οι ήρωες του βιβλίου καλούνται να εξερευνήσουν. Στον αντίποδα αυτού του παρακμιακού καθεστώτος , με την αμνησία, την αμεριμνησία και το φάσμα της φθοράς να 'ηγεμονεύουν και να κυριαρχούν παντού, στέκεται το ηλικιωμένο ζευγάρι Αξλ και Μπίατρις. Η πίστη, η αφοσίωση τους, η αμοιβαία τους αγάπη, αλλά κυρίως η έμφυτη καλοσύνη τους αποτελούν το αντίδοτο που τους θωρακίζει από τις συνέπειες κι όλα τα δεινά που αντιμετωπίζουν προμηθεύοντας τους με εκείνη τη μαγική ύλη, την εσωτερική/ψυχική δύναμη που τους προτρέπει να συνεχίσουν απτόητοι παρά την εξάντληση και τις κακουχίες που έχουν υποστεί.

Η αφήγηση στο «Θαμμένο Γίγαντα» είναι γραμμική, απλή, ακριβώς όπως είναι η αφήγηση ενός παραμυθιού και παρακολουθεί αναλυτικά το ταξίδι του ζευγαριού και τις περιπέτειές τους. ενώ όπου υπάρχει κενό, οι διάλογοι παίρνουν τα ινία αποκαλύπτοντας τα συναισθήματα και τις διαθέσεις τους, συχνά φωτίζοντας τον εσωτερικό κόσμο των κεντρικών αλλά περιφερειακών χαρακτήρων. Η υποβλητική ατμόσφαιρα και ο 'θολός' κόσμος του «Θαμμένου πρίγκιπα» περιγράφεται με διαύγεια, τονίζοντας με έμμεσο ή ακόμα και άμεσο τρόπο τους δυο κεντρικούς πόλους ανάμεσα στους οποίους κινείται η ιστορία: το κακό και το δαιμονικό, το φως και το σκοτάδι…

Ο «Θαμμένος Γίγαντας» είναι ένα ξεχωριστό παραμύθι, μια συμβολική ιστορία που σκοπό έχει να θυμίσει την αναγκαιότητα της ατομικής και ιστορικής μνήμης και πώς τα τραγικά γεγονότα που συμβαίνουν και επηρεάζουν ριζικά τις ζωές και τη μοίρα των ανθρώπων δεν είναι δυνατόν αν μένουν για πάντα θαμμένα στο υποσυνείδητό τους, γιατί τότε κακοφορμίζουν και γιγαντώνονται επικίνδυνα, ώσπου μπορούν να τους στερήσουν τον αέρα και την αληθινή ζωή. Όπως επίσης είναι μια ιστορία που υμνεί τη δύναμη της αληθινής αγάπης, υπογραμμίζοντας με κάθε ευκαιρία τις λυτρωτικές συνέπειες της σε ένα κόσμο θαμπό, απρόβλεπτο και ασαφή, όπως είναι ο δικός μας.
Ας σημειωθεί επίσης, ότι ο αναγνώστης εύκολα θα αναγνωρίσει στο βιβλίο αυτό, αρκετά στοιχεία τα οποία είναι δανεισμένα από γνώριμα κλασσικά μυθιστορήματα της δυτικής λογοτεχνίας, ενώ είναι αναπόφευκτος ο παραλληλισμός ανάμεσα στο «Θαμμένο γίγαντα» και το Ναγκασάκι, γενέτειρα πόλη του συγγραφέα, λίγο μετά τη μεγάλη τραγωδία.